

Materials de Formació

Les T.I.C. a l'Educació Infantil

PRESENTACIÓ

Sebastià Vidal Vicens

Febrer, 2002
Setembre, 2003

GOVERN DE LES ILLES BALEARS

Conselleria d'Educació i Cultura

Direcció General d'Ordenació i Innovació

Les T.I.C. a l'Educació Infantil

©Sebastià Vidal Vicens

© D'aquesta edició:
Servei de Formació Permanent del Professorat
Direcció General d'Ordenació i Innovació
Conselleria d'Educació i Cultura

CONVENCIONS

Els símbols utilitzats en aquest text són:

Activitats d'introducció

Activitats completament guiades amb exposició gradual de continguts, que permetin assegurar els continguts mínims de la programació del mòdul de formació.

Reforç

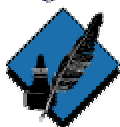
Activitats de consolidació i reforç:

Aquestes activitats presenten una dificultat un poc superior ja que no són tan guiades i permetran un millor domini dels temes estudiats.

Activitats de lliurament obligat

Les activitats que venen marcades per aquesta icona s'hauran d'enviar obligatòriament a la tutoria per tal de poder superar el curs de formació.

Activitats opcionals

Activitats d'ampliació de coneixements que permeti aprofundir en la temàtica tractada. No són obligatòries i no s'han de fer si es veu que hi haurà dificultat per seguir el ritme aconsellat per al curs.

Fòrum – Activitat obligada

Activitat de posada en comú de les opinions o de les conclusions personals

Recomanacions o comentaris

Recomanacions o comentaris que permetran una millor realització de les activitats encomanades

AJUDA

Ajuda

Per algunes activitats, si la seva resolució presenta problemes, es podrà consultar l'ajuda que donarà pistes per facilitar la seva realització.

Recursos addicionals

Per poder ampliar els coneixements, es posa a la disposició dels alumnes una documentació complementària de consulta o d'ampliació.

TAULA DE CONTINGUTS

0. MÒDUL 0

0.1 – PRESENTACIÓ

5

PROGRAMARI UTILITZAT EN EL CURS:

- Paquet Integrat OpenOffice.org 1.0.2.
- GIMP 1.2
- Paintshop Pro (Opcional)
- CLIC 3.0

0.1 . PRESENTACIÓ

“Estam en un jardí d’infància: a les parets hi ha dibuixos de colors i en terra està ple de joguines. Tot i això, els nins s’acaramullen davant d’unes pantalles d’ordinador repartides per l’habitació : un d’ells acoloreix un dibuix assenyalant amb el ratolí un dels colors i després la zona que vol pintar . Altres resolen un senzill trencaclosques, mentre que tot un grup està explorant les sorpreses que es poden amagar a l’habitació d’un pingüí , personatge de dibuixos animats. Una escena de ciencia-ficció? Una ullada cap el mon futur? Una moda passatgera?”

(José Antonio Millán. “Niños y ratones”
De redes y saberes. Cultura y educación en
las nuevas tecnologías)

El concepte d’ “era digital” ja fa temps que es transmet d’uns als altres com a sinònim de profundes transformacions que afecten en tots els ordres les bases de la nostra cultura, la nostra societat, la política, l’economia, ... En els primers batecs del segle XXI l’educació, submergida també en aquesta conceptualització, no resulta aliena a la pressió de les anomenades noves tecnologies de la informació i la comunicació. Tots i totes coneixem el fort conservadorisme de les institucions i sistemes educatius als canvis revolucionaris. Però resulta evident que en aquesta societat de la informació el coneixement del maneig dels ordinadors no resulta ja cap mèrit, si més no una necessitat. I aquesta pressa en el domini no és presenta només a l’hora de poder accedir al món del treball: en qualsevulla de les activitats culturals, econòmiques, de relació interpersonal o d’entreteniment es fa imprescindible aquesta necessitat d’alfabetització digital (MARÍN, 2001; MILLÁN, 1998)

Estiguem d’acord o no amb aquestes premisses, el que si resulta evident és que, tot i que potser lentament, les administracions educatives es plantegen amb certa insistència la conveniència d’obrir les portes dels sistemes educatius a la integració curricular de les tecnologies de la informació i la comunicació. Aquest fet resulta un autèntic repte pel que suposa de transformació de les aules: com apunten Reparaz i altres (REPARAZ, SOBRINO i MIR, 2000) l’escola ja no serà el que ha estat fins ara. L’èxit de l’ús de les noves tecnologies de la informació pareix assegurat. Però els mateixos autors es fan ressò també del fet de que queda molt per dir i per fer quan al vertader sentit educatiu de les TIC. Aclarir aquest aspecte resulta primordial per tal que les noves tecnologies no aportin només informació, sinó que afavoreixin també l’aprenentatge i promoguin noves construccions de coneixement.

Les eines i instruments associats al concepte més genèric de les noves Tecnologies de la Informació i la Comunicació (T I C) presenten unes possibilitats d’autonomia en el quefer instructiu que poden desbordar la institució educativa, ja de per si endarrerida quan al desenvolupament tecnològic en general, en relació a com dirigir l’aprenentatge. Les diferències entre l’eficàcia dels entorns instructius formals i els informals creixeran exponencialment si en els sistemes formals d’ensenyament no es troba el sentit educatiu adequat a l’ús d’aquests instruments. Es fa menció en moltes ocasions al fet que el joc i l’aprenentatge estan íntimament lligats i l’escola (entorn instructiu formal) s’encarrega de separar-los artificialment. En els nostres dies, i des de fa ja cert temps, els grans grups mediàtics, amb l’ajuda

de les tecnologies digitals, els han tornat a ajuntar amb gran eficàcia en el que s'anomena col·loquialment "eduteniment", clar exponent dels entorns instructius informals (DE KERCHOVE, 1999).

Resulta doncs que la majoria dels professionals dedicats a l'educació, en sentit general, es veuen abocats a un debat fortament polaritzat, sense terme mig, sobre la conveniència o no de les TIC a les aules i el sentit que se li ha de donar a la seva integració en els currículums: Les posicions en aquest debat oscil·len des d'aquells que prediquen les excel·lències d'aquestes eines de manera apassionada a aquells que les estigmatitzen com a causa de tots els mals del món modern.

Aquests materials de formació pretenen aportar alguns elements de contrastament a un sector dels i les professionals que es trobin interessats i interessades per reflexionar i participar en aquest debat obert en relació al món educatiu dels més petits, els i les alumnes de l'educació infantil. En cap cas pretendrem dogmatitzar sobre la qüestió ni plantejar solucions tancades al problema. Com dèiem abans, queda molt per dir i per fer. I el que s'ha marcat com objectiu en aquests mòduls és el fer algunes passes, des d'un començament, cap a la possibilitat de poder controlar i organitzar de manera reflexiva i informada l'entrada dels estris informàtics a les aules dels nins i nines entre 3 i 6 anys.

Els materials es presenten a través de dos mòduls: un teòric i l'altre pràctic. Voldríem deixar clar en aquest sentit la intenció d'una continuïtat ben clara d'un cap a l'altre: no és tracta de què el mòdul teòric vagi acompanyat d'un mòdul pràctic com a exemple d'implemenatció en l'aula dels conceptes desenvolupats per la teoria. Tampoc s'ha d'inferir de la lectura dels materials que el mòdul teòric només és un pegat per justificar per a sobre la realització d'una sèrie d'activitats dins l'aula amb l'ajuda dels ordinadors. La idea cabdal que pretenem transmetre a través dels materials és la d'una mútua interconnexió entre la teoria i la pràctica:

Les pràctiques docents/discents dins l'aula, recolzades amb l'ús dels ordinadors són de cada vegada més nombroses. Tot i això, creiem que potser molts i moltes de les professionals que els dissenyen i/o implementen no hagin reflexionat prou sobre el model teòric subjacent a cada una d'aquestes pràctiques. Aquesta situació resulta paradoxal i no desitjada: el mestre o la mestra pot estar convençut/da de desenvolupar una metodologia adscrita a determinats corrents pedagògics, mentre que de l'anàlisi acurat de les esmentades pràctiques se'n desprengui un enfocament psicopedagògic completament diferent i, fins i tot, incoherent, amb els desigs programàtics del o de la professional.

Cal assimilar aquesta interconnexió entre la teoria i la pràctica com una relació lògica: d'una banda, la necessitat evident de reflexionar sobre la pràctica educativa en l'aula, analitzar-la en relació als models i enfocaments diferents que presentin les disciplines de la psicologia, la pedagogia, la sociologia o la pròpia epistemologia al respecte, per tal de confirmar la seva coherència amb aquell corrent que ens demani el desenvolupament curricular establert en el nostre centre, el nostre equip docent o la nostra pròpia decisió programàtica.

D'altra banda, el disseny de les activitats d'E/A i, per tant, els continguts del mòdul específic d'elaboració d'una aplicació didàctica integrada de les TIC, hauria de servir de plataforma conseqüent pel contrastament "empíric" de les idees fonamentals sobre cognició i aprenentatge que expressi l'enfocament teòric triat, l'avaluació d'aquestes en relació als resultats obtinguts i el grau d'assoliment dels objectius proposats.

A més a més, en cas de que hi hagi voluntat en fer-ho, haurien de permetre aprofundir en la investigació per a l'elaboració d'un model que expliqui els mecanismes pels quals l'ús de l'ordinador a l'aula (implícites les TIC a través d'ell) poden suposar una avantatge o no en el procés de transformació (reconstrucció, remediació, co-construcció o amplificació) dels sistemes funcionals d'activitat i, per tant, en el procés de desenvolupament o ampliació dels sistemes cognitius.

Segurament aquestes són pretensions massa ambicioses, però aquests materials, al manco, volen donar resposta a les necessitats dels i les mestres a l'hora d'afrontar una triple demanda que els exigeix la realitat actual de la seva activitat professional, immersa ja en l'anomenada era digital:

a) Disposar d'informació pertinent per prendre decisions coherents a l'hora d'integrar o no els ordinadors i les aplicacions informàtiques en l'activitat docent – discent a l'aula d'educació infantil i poder argumentar en tot cas, a l'ombra de les teories de la psicologia i la pedagogia més actuals, les causes d'aquestes decisions.

b) Tenir a l'abast eines suficients per desenvolupar una primera experiència, el més integrada possible en el context i situació educativa de cada realitat d'aula, per aquells i aquelles mestres que, tot i tenir uns coneixements inicials d'informàtica com a usuaris, no disposen en el moment de recursos per generar els seus propis productes, reflexionats i coherents, per a implementar dins l'aula. També per aquells i aquelles que ja han elaborat algun producte en aquest sentit, puguin aprofundir en la seva tasca ja iniciada, tant pel que respecte a aspectes estrictament tècnics, de millora intrínseca de la interfície, com pel que fa a l'ampliació d'alternatives diferents a les explorades fins al moment en la seva activitat docent.

c) Donar una primera passa en la recerca del sentit que suposa la integració de forma generalitzada de la informàtica en les aules i plantejar-se camins evidents per a la ampliació de la formació des d'una perspectiva de cerca posterior, especialment pel que fa als aspectes ja esmentats de la necessitat de contrastar i validar en la pràctica algunes de les idees teòriques que s'han presentades en els materials, aquelles que s'han obviades, o les noves aportacions que es puguin realitzar a aquesta temàtica en el futur.

Aquests materials foren experimentats en un primer curs a distància en el darrer trimestre del curs 2001-2002. Per a l'actual implementació s'han revisats els seus continguts i s'ha reelaborat per complert el mòdul específic per adaptar-lo a les característiques de la nova versió del paquet integrat OpenOffice

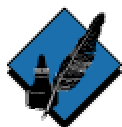
Nota sobre els recursos documentals.

- En el mòdul teòric (Mòdul 1) la majoria de les dreceres d'Internet que es citen pels articles i documents de referència poden haver estat modificades, haver-se'n retirat els textos esmentats o resultar obsoletes degut el temps passat entre l'elaboració inicial del mòdul i la seva revisió/implementació. Tot i això no tindreu dificultat en consultar-los ja que podreu trobar els documents que es citen en el CD-Rom de materials de formació. Tanmateix es respecten les dreceres originals per documentar l'origen inicial d'on foren consultats els documents.
- Malgrat tot, si voleu accedir a través d'Internet a alguns dels portals que s'esmenten o alguns dels articles i la drecera explicitada o l'enllaç resulta no operatiu, poseu-vos en contacte amb el tutor per si existeix actualment alternativa operativa.
- Per l'extensió i característiques del seu contingut, el Mòdul Específic s'ha elaborat en 4 documents (Modul Específic I, II, III i IV) cada un dels quals inclou la taula de contingut completa del mòdul

Activitat de fòrum 1.

- A partir de la lectura d'aquesta presentació redacteu una breu ressenya sobre quina és la vostra opinió personal al respecte de la polèmica sobre la conveniència o no de les NNTTIC a les aules i el sentit que se li ha de donar a la seva integració en els currículums ,
- Expresses també en aquesta ressenya quines expectatives teniu en relació a aquest curs i què espereu que us porti per a la vostra pràctica professional a l'aula
- Envieu la vostra producció al fòrum

Activitat opcional 0

Des del CD-Rom dels materials del curs o des de la drecera d'internet <http://www.uib.es/depart/gte/revelec4.html> llegiu l'article de BARTOLOMÉ PINA, A. R. (1996) "Preparando para un Nuevo Modo de Conocer". Ens servirà per introduir el marc general de contingut sobre el que desenvoluparem les reflexions posteriors.